

SVENSKA LÄKARESÄLLSKAPET har genom remiss av den 7 mars 1983 beretts tillfälle att avge yttrande över motionerna:

1982/1983:1310 av Majbritt Theorin m fl (s) om inrättande av ett centralt råd för kostrådgivning,
1982/1983:1829 av Stina Gustavsson m fl (c) om kostrådgivning,
1982/1983:1839 av Börje Stensson (fp) om inrättande av ett vetenskapligt råd för information om riktig kost,

och ber efter att ha inhämtat synpunkter från Sällskapets sektioner att anföra följande:

Samtliga motioner berör betydelsen av forskning kring kosten samt behovet av adekvat kostrådgivning.

De senaste decenniernas forskning inom näringsområdet har med tilltagande tydlighet visat att kost och kostvanor är intimt förknippade med uppkomst och utveckling av några av våra stora, tunga folksjukdomar såsom atheroskleros, hypertoni, åtskilliga cancerformer och åldersdiabetes. Vidare är kostbehandling av stor betydelse vid bl.a. sockersjuka, kronisk tarm-sjukdom samt uremi. Det står också alltmera klart att bland påverkbara miljöfaktorer med kraftig inverkan på ovan nämnda sjukdomar torde kostförhållandena vara de kanske lättast påverkbara. Vissa uppgifter i motionen 1982/83:1310 om orsakssamband mellan kost och cancer framstår emellertid inte lika klart bevisade vid en vetenskaplig granskning som vid lekmannens. Bortsett från en del dylika tvärsäkra påståenden, som måste anses något kontroversiella, innehåller motionen många synpunkter av värde. Behovet av ett auktoritärt rådgivande expertorgan är helt uppenbart. Ett sådant existerade under hela 1970-talet, den s.k. MEK-gruppen. Denna grupp avskaffades för några år sedan och har icke ersatts med någon motsvarighet. En dylik expertgrupp skulle ha som uppgift att skaffa fram faktaunderlag för information, rådgivning och eventuella kampanjer. Den skall också kunna bereda faktaunderlag för livsmedelspolitiska åtgärder och beslut t.ex. rörande subventionsfördelning och -lagstiftning.

Som ovan sagts skall huvuduppgiften vara att bereda och tillhandahålla faktaunderlag. Gruppen bör därför bestå av aktiva forskare och experter på näringsområdet. I och med att sjukdomsanknytningen är underlaget för verksamheten bör naturligtvis gruppen få en klart medicinsk prägel. Forskarna bör representera den humana näringsforskningen men samtidigt

bör även kliniker med sjukvårdsansvar ingå, då en del av näringsforskningen i landet utförs vid kliniska institutioner (jmf t.ex. pediatrik, internmedicin, kirurgi, geriatrik, klinisk kemi). Eventuellt bör en speciell expertgrupp bildas för pediatrika frågeställningar. Gruppen bör vara en "fri", obunden arbetsgrupp, d.v.s. den bör icke vara underordnad ett verk. Om den sedan med fördel kan knytas till ett statsråd, till ett departement, till ett utskott, till ett universitet eller en akademi, kan diskuteras. Det kan här påpekas att ett motsvarande system sedan några år fungerar i Norge.

För att gruppen skall kunna arbeta snabbt och utan onödig tidsutdräkt bör lekmän, politiker, informationsfolk icke ingå direkt i expertgruppen. Det är emellertid lika självklart att expertgruppen icke kan påräknas vara expertis på information, kampanj- eller annan upplysningsverksamhet. Dylig bör handhas av därför särskilt lämpad arbetsgrupp som i form av någon referensgrupp bör samarbeta med expertgruppen. I denna referensgrupp bör alltså lämpligen ingå informationssakkunniga, politiker, representanter för socialstyrelse och livsmedelsverk.

I motionerna tar man också upp frågan om näringsforskningen ekonomiska resurser. Otvivelaktigt förhåller det sig så att näringsforskningsinstitutionerna och näringsforskningen f.n. kan sägas ha helt otillräckliga basala resurser. En radikal förbättring av situationen härvidlag är högeligen önskvärd och välmotiverad ur folkhälsosynpunkt. Det kan inte nog poängteras att det här gäller möjligheter till såväl preventiv som terapeutisk verksamhet med potentiellt mycket stora vinster inom sjukvårdsekonomin. Theorins m.fl. förslag om inrättande av en nutritionsfond för stöd åt näringsfysiologisk forskning samt att denna fond knytes till den nyinrättade expertgruppen för kostrådgivning får därför anses välbetänkt.

I den Gustavssonska motionen tas frågan om dietisternas verksamhet upp. Det är otvivelaktigt av största vikt att intresset för dietisternas funktion inom sjukvård och förebyggande verksamhet intensifieras. Dietisterna bör kunna ta över en stor del av kostrådgivningen inom dessa båda områden för vilket de är direkt utbildade. Förutom att en bättre direkt personlig rådgivning kommer att nås, skulle en utökning av dietistverksamheten kunna innebära ett nytt terapeutiskt moment. Det bör även fram-

hållas att nutritionister kan fullgöra denna verksamhet.

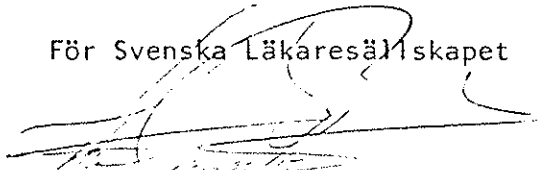
Sammanfattningsvis vill Svenska Läkaresällskapet sålunda framhålla:

att tillskapandet av en expertgrupp av företrädare för aktiva vetenskapsmän inom näringsforskningens olika områden och med uppgift att tillhandahålla faktaunderlag för information, undervisning, utbildning, kampanjer etc. i kostfrågor är ytterst angeläget. Den bör vara ett fristående organ, t.ex. knutet till ett departement, ett statsråd eller en akademi. Till expertgruppen bör knytas någon form av referensgrupp med uppgift att utarbeta informations- och undervisningsmaterial, leda kampanjer, svara för politisk och liknande verksamhet,

att näringsforskningen i landet behöver avsevärd resursförstärkning,

att en ökad satsning på dietistverksamhet inom preventiv verksamhet och terapeutisk sjukvård bör åstadkommas. Framför allt bör sjukvårdshuvudmännens intresse stimuleras.

För Svenska Läkaresällskapet

Åke Pousette, docent